

Tisdagen den 5 november

Kl. 16.00

§ 1 Justerades protokollet för den 25 oktober.

§ 2 Ang. statlig myndighets skyldighet att vid trycksaksframställning samråda med Allmänna förlaget

Herr finansministern STRÄNG erhöll ordet för att besvara herr *Wirténs* (fp) i kammarens protokoll för den 16 oktober intagna fråga, nr 245, till herr industriministern, och anförde:

Herr talman! Herr *Wirtén* har frågat industriministern av vilka skäl regeringen – sedan riksdagen upphävt Allmänna förlagets monopolställning beträffande statligt tryck – har beslutat om skyldighet för statlig myndighet att samråda med detta förlag vid all trycksaksframställning vars kostnad överstiger 1 000 kronor. Frågan har överlämnats till mig för besvarande.

Jag vill erinra om att samrådsskyldighet för statliga myndigheter i publikationsfrågor existerat långt före Allmänna förlagets tillkomst. Från 1921 skedde detta samråd genom statens tryckerisakkunniga och från 1937 genom statskontoret. Motiven för detta har varit, och är fortfarande, att det inte kan betraktas som rationellt att vid varje myndighet bygga upp en egen kompetens inom tryckeriområdet. Myndigheterna behöver därför sakkunnig hjälp från ett centralt organ.

Ett av motiven för Allmänna förlagets tillkomst år 1969 var också att åstadkomma en samordning av den statliga publikationsverksamheten. En sådan samordning förutsätter att det centrala organet ges möjlighet att lämna råd.

Vid Allmänna förlagets tillkomst tillgodosågs behovet av samråd genom skyldigheten att anlita Allmänna förlaget. När nu denna skyldighet till följd av riksdagens beslut har upphävts är det naturligt att ålägga myndigheterna att åtminstone inhämta råd från Allmänna förlaget.

Alternativet till denna ordning hade närmast varit att i någon form återupprätta statskontorets tryckeriexpedition, vars tidigare personal för övrigt i stor utsträckning flyttade över till Allmänna förlaget. Detta alternativ har emellertid regeringen bedömt som mindre ändamålsenligt.

Jag vill slutligen erinra om att frågan om samrådsskyldighet i publikationsfrågor inte berördes i riksdagens beslut, som enbart avsåg skyldigheten att anlita Allmänna förlaget vid trycksaksframställning.

Herr WIRTÉN (fp):

Herr talman! Jag ber att få framföra mitt tack till finansministern för svaret på min fråga.

Tisdagen den
5 november 1974

Ang. statlig myndighets skyldighet att vid trycksaksframställning samråda med Allmänna förlaget

Tisdagen den
5 november 1974

*Ang. statlig
myndighets
skyldighet att vid
trycksaksframställ-
ning samråda med
Allmänna förlaget*

Frågan om Allmänna förlagets monopol på beställning av statliga trycksaker är inte ny i riksdagen – så långt vill jag gärna hålla med finansministern. Tvärtom har det varit strid om detta varje år sedan Allmänna förlagets tillkomst. Jag vill dock erinra om att 1970 lovade dåvarande industriministern Krister Wickman i ett interpellationssvar till herr Wikström att efter ett övergångsskede verka för att detta beställningstvång hos Allmänna förlaget skulle tas bort.

Skälen till att Allmänna förlaget skall konkurrera på lika villkor med andra tryckerier tycker jag är dels så kända, dels så självklara att det nu inte finns anledning att redovisa dem. Regeringen har dock framhårdat och försvarat Allmänna förlagets favoriserade ställning. Men detta till trots beslöt riksdagen i mars i år att ta bort skyldigheten för statliga verk och institutioner att anlita Allmänna förlaget. Vad händer sedan? Jo, finansminister Gunnar Sträng låter utfärda en kungl. kungörelse i enlighet med beslutet. Så långt är det bra. Men det anmärkningsvärda är att kungörelsen innehåller en ny form av obligatorium. Numera skall ett obligatoriskt samråd med Allmänna förlaget ske innan anbud infordras eller Allmänna förlaget anlitas för tryckningen. Självklart innebär ett sådant obligatoriskt samråd ett stort försprång före konkurrenter. Med den uppsättning av fackfolk som Allmänna förlaget har till sitt förfogande torde det vara ganska lätt att övertyga den beställande myndigheten om att "det bästa resultatet nås" om Allmänna förlaget får ta hand om beställningen.

Även om riksdagen inte i sitt beslut direkt sade ifrån att samråd med Allmänna förlaget inte får förekomma måste riksdagsbeslutets anda innebära att något sådant samråd inte heller skulle förekomma. Därmed har frågan också fått en konstitutionell sida som bör prövas på sedvanligt sätt. Det framstår, tycker jag, mycket klart att förfaringsrådet inte är i överensstämmelse med riksdagens beslut.

Herr finansministern STRÄNG:

Herr talman! Jag vidhåller att här har inte regeringen eller dess finansminister i något avseende överträtt riksdagens beslut eller gjort någonting som icke står i överensstämmelse med riksdagens beslut. Vi har alltid, som framgick av svaret, haft vissa tryckerisakkunniga som de olika verken kunnat vända sig till för råd vid trycksaksbeställningar. Allmänna förlaget har övertagit denna uppgift och även övertagit den personal som tidigare i statskontoret fungerade för detta ändamål.

Det är inte längre fråga om någon monopolställning. Det var det i början – initialmässigt – och jag försvarade den då, eftersom det fanns ett behov av ett statligt förlag i konkurrens med den privata marknadens förlag. För att detta förlag skulle få en något så när rimlig start behövdes det initialmässigt ett beslut om att staten skulle lägga sitt tryck i det förlaget. Nu står det på egna ben och dess funktion är bara rådgivande för de olika verken. Det är ingen ny funktion – den har funnits i åtskilliga decennier.

Herr WIRTÉN (fp):

Herr talman! Initialskedet, som finansministern talar om, borde väl vara förbi, och det tycker jag att finansministern medgav i sitt inlägg här. Vad det nu gäller är, som finansministern också uttryckte det, att låta Allmänna förlaget stå på egna ben i konkurrensen. Allmänna förlaget har för övrigt enligt den trycksak som förlaget delar ut och där det erbjuder sina tjänster självt satt upp som ett huvudmål att dess ökade konkurrenskraft skall komma kunderna till del i form av funktionella produkter och sänkta priser. Har man detta som mål för sin verksamhet är det rimligt att man konkurrerar på lika villkor och att även samrådet försvinner.

Jag vidhåller att det måste ha varit riksdagsbeslutets mening att inte heller samrådet skulle vara kvar utan att full likställdhet skulle råda mellan Allmänna förlaget och övriga tryckerier.

Herr finansministern STRÄNG:

Herr talman! Jag protesterar mot den tolkning av riksdagsbeslutet som herr Wirtén gör. Den rådgivning som de olika verken kan behöva när de handhar sitt tryck har ingenting med den gamla monopolställningen att göra. Det är varje myndighets eget avgörande var man beställer sitt tryck någonstans. Alla får ett sådant besked från Allmänna förlaget som innebär att friheten att välja ligger kvar.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 3 Om offentlig registrering av statsråds och högre departementstjänstemäns aktieinnehav

Herr finansministern STRÄNG erhöll ordet för att besvara herr *Molins* (fp) i kammarens protokoll för den 24 oktober intagna fråga, nr 289, och anförde:

Herr talman! Herr Molin har frågat mig om jag vill medverka till tillkomsten av en offentlig registrering av aktieinnehaven hos regeringens ledamöter och de högre tjänstemännen i statsdepartementen.

Statsråds och statstjänstemäns inkomst- och förmögenhetsförhållanden redovisas i de årliga deklarationerna till taxeringsmyndigheten efter samma regler som gäller för övriga medborgare. Då jag inte anser någon godtagbar grund föreligga för att kräva en särskild offentlig redovisning för vissa personer blir svaret på frågan nej. Upplyningsvis kan jag nämna att i den mån fysisk person innehar aktier som registreras i Värdepapperscentralen är dessa uppgifter offentliga om antalet aktier i ett företag överstiger 500.

Herr MOLIN (fp):

Herr talman! Jag skall be att få tacka finansministern för svaret.

Låt mig först säga att det här inte är fråga om någon inskränkning

Tisdagen den
5 november 1974

*Om offentlig
registrering av
statsråds och högre
departementsjän-
stemäns aktieinne-
hav*

av rätten att inneha aktier. Det gäller enbart ett krav på registrering av aktieinnehavet. Jag skall be att få ge ett exempel på varför jag tycker att detta är ett relevant problem.

Det är ju så att befrielse från realisationsvinstskatt vid aktieförsäljning i vissa fall kan medges av finansministern. Det sker efter en skönsmässig prövning av frågan huruvida aktieförsäljningen i det enskilda fallet har samband med en företagsfusion som ligger i samhällets intresse. Skattebefrielsen är i många fall avgörande för om fusionen kommer till stånd eller inte. I de fallen ligger det alltså i finansdepartementets hand att avgöra om fusionen kan anses vara så rationell att man genom en skattebefrielse skall främja densamma. Det är väl uppenbart att ställningstagandet från finansdepartementets sida i ett sådant fall blir av avgörande betydelse för den enskilde aktieägarens bedömning av värdet av att sälja sina aktier. Nog borde det då kännas tillfredsställande att ha en offentlig insyn i de aktieaffärer som eventuellt görs av handläggarna av sådana här ärenden i finansdepartementet.

Det bör väl tilläggas att i de ärenden som jag nämner är både själva aktmaterialet och det diarium där akterna förvaras hemligstämplat.

Herr talman! Detta är ju en problematik som har diskuterats mycket utomlands. I England arbetar för närvarande en utredning med frågan om ökad öppenhet i makthavarnas privatekonomiska förhåanden, och i Förenta staterna ger den offentliga granskningen av den nye vicepresidentkandidatens privatekonomi en god illustration av den vikt som man i USA tillmäter dessa frågor. Vi har ju också i Sverige haft en uppmärksam debatt om "insiderspekulation" och om åtgärder mot sådan spekulation. Där har från bankinspektionen just rests krav på en särskild procedur och särskild insyn när det gäller "insiderspekulation".

Nog vore det väl med den utgångspunkten rimligt att också statliga makthavares aktieinnehav blev föremål för en särskild offentlig registrering.

Herr finansministern STRÄNG:

Herr talman! Herr Molin försökte motivera varför han har ställt denna fråga och åberopade då den av riksdagen godtagna lagstiftningen om rätt för regeringen – i första hand är det finansdepartementet som hanterar dessa frågor – att medge befrielse från realisationsvinstbeskattning i sådana fall där det enligt lagstiftningens förutsättningar kan anses erforderligt. Till sådana förutsättningar och kriterier hör ju bl. a. att det skall vara en sammanslagning av eller ett köp av ett företag, som från allmän samhällelig synpunkt anses vara värdefullt, och att just den affären endast kan komma till stånd om regeringen lämnar dispens från realisationsvinstbeskattningen. Eller med andra ord: Om regeringen inte lämnar dispens kommer affären inte till stånd. I allmänhet brukar det vara fråga om en sammanslagning eller uppköp stora företag emellan. Man mister sålunda den samhällelige vinst som en fusionering, en rationalisering, skulle innebära.

När nu herr Molin säger att det är uppenbart att ställningstagandet hos berörda ämbetsmän och i sista hand hos finansministern skulle påverkas om vederbörande nu också har aktier i de företag som här aktualiserats, så betraktar jag det som en uppenbar oförskämthet från herr Molins sida. Jag har aldrig i mitt liv kunnat drömma om något sådant. Det finns i statsförvaltningen dess bättre så pass korrekta tjänstemän att de handlägger ärendena objektivt alldeles bortsett från om de till äventyrs skulle ha placerat besparingar i några aktier i ett berört företag såsom alternativ till ett vanligt banksparande. Herr Molin var ju angelägen att framhålla att han inte i och för sig kritiserade att vederbörande hade någon aktie. Jag måste avvisa de här insinuationerna.

Jag vill också säga att hanteringen av realisationsvinstärendena granskas varje år av riksdagens konstitutionsutskott. Utskottet går igenom varje ärende och ger sitt utlåtande om huruvida de ärendena har hanterats med objektivitet och i överensstämmelse med de riktlinjer som riksdagen har anvisat. Där har man från riksdagens sida all erforderlig kontroll.

Om offentlig registrering av statsråds och högre departementstjänstemäns aktieinnehav

Herr MOLIN (fp):

Herr talman! Det är riktigt att konstitutionsutskottet granskar de här ärendena. Jag har för min del kommit till den slutsatsen att det är mycket svårt att finna en enhetlig praxis vid prövningen av dessa ärenden. En princip som finansdepartementet använt har varit att försäljningsbeloppet skall vara ganska stort för att det skall bli fråga om en skattebefrielse. I ett par fall har det rört sig om 20–25 miljoner kronor, och man kan konstatera att det inte funnits någon chans att få den här befrielsen om försäljningsbeloppet varit mindre än 1 miljon kronor.

I övrigt har det varit relativt svårt att finna en enhetlig praxis. Men det sammanhänger, herr Sträng, med att aktmaterialet är mycket knapphändigt. Det är alltså inte bara på det viset att själva ansökningshandlingarna är hemliga, utan också det diarium i vilket dessa ansökningshandlingar förtecknas är hemligt. Det är inte så orimligt att man från de utgångspunkterna har krävt en vidgad insyn.

Jag har hållit den här frågan på det principiella planet, och jag har inte insinuerat någonting, men om herr Sträng vill slippa uppfatta frågan som en oförskämthet går det att åstadkomma detta genom att medge den begärda insynen. Det är väl inget konstigt att man ställer samma särskilda krav på insyn när det gäller de offentliga makthavarna som bankinspektionen har ställt på de privata makthavarna. Är det någonting som är skrämmande för finansministern?

Herr finansministern STRÄNG:

Herr talman! I det svar jag lämnade sade jag att uppgifterna hos Värdepapperscentralen är offentliga om innehavet överstiger 500 aktier. Anslutning till VPC börjar bli regelmässig och centralen kommer snart att täcka in hela börslistan. Dessutom finns det en regel som säger att styrelseledamöterna i företag har skyldighet att till bankinspektionen rap-

Tisdagen den
5 november 1974

*Om offentlig
registrering av
statsråds och högre
departementstjän-
stemäns aktieinne-
hav*

portera om de har aktier i det egna företaget. Något annat är det inte frågan om. Eftersom varken statsdepartementen eller myndigheterna är placerade på aktier utan har en helt annan konstitutionell karaktär kan man inte här göra några som helst jämförelser.

Bankinspektionen intresserade sig för ett personligt aktieinnehav när man ville föra till rätta en journalist som i sin profession var regelmässigt sysselsatt med att kommentera börsutvecklingen och skriva sina börskrönikor i ledande affärstidningar. Det är mycket möjligt att den som sitter med pennan i hand och spår om utvecklingen för de olika företagen befinner sig i en ömtålig situation, och det var i det fallet bankinspektionen ingrep. Inga av de här liknelserna har någon som helst relevans när det gäller ämbetsmännen i statsförvaltningen.

Herr MOLIN (fp):

Herr talman! Som jag ser det finns på det principiella planet en betydande likhet. De företagsledare som gör affärer i det egna företags aktier och som då har en särskild insyn är principiellt i samma situation som t. ex. en beredande ämbetsman i finansdepartementet eller ett annat departement som handlägger den här relaterade typen av ärenden. Den skönsmässiga prövningen av frågan huruvida en person skall få befrielse från realisationsvinstskatt eller ej innebär – i det fall jag tog – att man påverkar värdet av de aktier som finns i de fusionerande företagen. Dessa aktiers värde påverkas av om finansdepartementet går med på skattebefrielsen eller ej – och därmed också frågan om det blir fusion eller ej.

Från den synpunkten menar jag att behovet av insyn är stort både hos privata och hos statliga makthavare och att denna insyn behöver vidgas med avseende på båda kategorierna.

Herr finansministern STRÄNG:

Herr talman! Nu är det inget personligt tyckande som avgör, om ett företag skall få skattebefrielse för realisationsvinsten på aktierna, utan de tjänstemän som förbereder ärendena har att hålla sig till de kriterier och förutsättningar som är angivna i förarbetena till lagstiftningen, i utskottsbetänkanden och i riksdagsbeslut. Är inte de förutsättningarna uppfyllda, säger man nej. För att framställningen skall kunna utgöra underlag för ett bifall, måste den vara i överensstämmelse med vad riksdagen har uttalat sig för. Under sådana förhållanden finns inget utrymme för personligt favoriserande eller tyckande, utan man följer vad som är föreskrivet i de beslut som en gång har fastställts av riksdagen. I sista hand är det konstitutionsutskottet som ser till att reglerna och kriterierna för ärendebehandlingen är i överensstämmelse med de rekommendationer som riksdagen en gång har angivit.

Herr MOLIN (fp):

Herr talman! Jag utgår tveklöst från att de tjänstemän som handlägger dessa ärenden följer de regler som är fastställda bl. a. av riksdagen. Jag

föreställer mig också att t. ex. finansministern ger anvisningar till tjänstemännen i finansdepartementet, och jag förutsätter att dessa anvisningar följs. Vad jag har försökt säga är att i varje fall lagstiftningen inte är så klar att den utesluter en skönmässig prövning. När vi i konstitutionsutskottet fått möjlighet att studera hur dessa regler tillämpas har åtminstone jag inte kunnat finna någon enhetlig praxis. Det är möjligt att vi, om vi hade mera material till vårt förfogande, hade kunnat finna en enhetlig praxis. Men mot bakgrund av att det finns möjlighet till skönmässig prövning menar jag att allmänhetens behov av insyn är lika väldokumenterat i detta fall som t. ex. när det gäller storföretagen.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 4 Ang. kvinnans ställning inom statskyrkan

Herr kommunministern GUSTAFSSON erhöll ordet för att besvara herr *Sjöholms* (fp) i kammarens protokoll för den 16 oktober intagna fråga, nr 248, till herr statsministern, och anförde:

Herr talman! Herr *Sjöholm* har frågat statsminister *Palme* om regeringen ämnar vidtaga någon åtgärd i avsikt att få slut på den förödmande diskriminering av kvinnan som förekommer inom statskyrkan. Frågan har överlämnats till mig för besvarande.

Herr *Sjöholm* torde med sin fråga avse främst de fall då kvinnor vägrats prästvigning.

Det har i olika sammanhang hävdats att biskop inte är skyldig att mot sin religiöst grundade övertygelse viga kvinna till präst. Därvid brukar man åberopa den s. k. samvetsklausulen, dvs. vissa uttalanden i samband med tillkomsten år 1958 av den lag som ger kvinna samma behörighet som man till prästerlig tjänst. Den närmare innebörden av samvetsklausulen är omstridd. Enligt min mening ger den inte biskop rätt att vägra kvinnor prästvigning på grund av deras kön.

Jag vill i detta sammanhang upplysa om att regeringen vid utnämning av biskopar givit företräde åt kandidater som kunnat förväntas viga kvinnor till präster. Trots detta finns fortfarande ett motstånd mot kvinnliga präster. Det finns alltså behov av ytterligare åtgärder för att jämställa kvinnorna med männen såväl i fråga om prästvigning som när det gäller arbetsförhållandena. Vilka åtgärder som bör vidtagas bör i första hand ses som en inomkyrklig fråga och jag räknar därför med att nästa års kyrkomöte kommer att aktualisera den.

Den s. k. samvetsklausulen har också fått ett visst inflytande på personalpolitiken i stiftet. Så har man i allmänhet sökt undvika att placera kvinnor i pastorat där det finns en manlig präst som är motståndare till kvinnliga präster. Detta har på vissa håll lett till svårigheter att placera kvinnliga präster.

Jag vill inte fördölja att jag är besviken över utvecklingen efter till-

Tisdagen den
5 november 1974

*Ang. utflyttningen
av statliga verk från
Stockholm*

komsten av 1958 års lag. Men jag hoppas att kyrkan skall visa sig ha kraft att lösa de frågor som återstår för att skapa en verklig jämställdhet mellan kvinnor och män inom kyrkan.

Herr SJÖHOLM (fp):

Herr talman! Tack för svaret. Det var ett alldeles utmärkt svar. Statsrådet säger sig både vara besviken över utvecklingen sedan 1958 och villig att verka för att det skall bli en annan ordning i det nu aktuella avseendet. Som nämnts infördes år 1958 en lag som reglerar dessa frågor, och efter lagtexten står, som det gemenligen gör: "Det alla som vederbör hava sig hörsamligen att efterrätta." Nu är det tyvärr så att vissa biskopar – jag vill understryka ordet "vissa" – är både ohörsamma och oefterrättliga på denna punkt. Det minskar naturligtvis i första hand förtroendet för kyrkan själv, om man går ut och predikar kärlek till nästan, försoning och fördragsamhet och sedan i praktiken ger prov på motsatsen, dvs. känslökyla, ofördragsamhet och oförsonlighet. Handlingar betyder som bekant ändå mer än ord.

Det här är, som jag ser det, allvarligt inte bara för kyrkan utan också för samhället så länge vi har en statskyrka, och det ser tyvärr ut att bli länge. Diskrimineringen av kvinnan sker inom en statlig förvaltning, och det kastar ju en skugga också på samhället, i första hand väl på regeringen.

Nu delar alla politiska partier i vårt land – det är ganska självklart – övertygelsen om könnens lika värde, och när det gäller präster finns det som sagt en särskild lag om detta. Trots detta fortsätter ändå diskrimineringen av kvinnan. Det är – vilket vi kan vara eniga om – hög tid att försöka sätta stopp för denna förödmjukande diskriminering. Den är förödmjukande för kvinnan, den är, som jag ser det, förödmjukande också för samhället så länge vi har en statskyrka. Men i själva verket är den allra mest förödmjukande för de biskopar som här ställer sig vid sidan av samhällets uppslutning kring demokrati, likvärdighet och medmänsklighet.

Jag tackar än en gång för svaret.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 5 Ang. utflyttningen av statliga verk från Stockholm

Herr finansministern STRÄNG erhöll ordet för att besvara herr *Wijkmans* (m) den 12 mars framställda interpellation, nr 48, och anförde:

Herr talman! Herr Wijkman har frågat mig om jag – mot bakgrund av de enligt herr Wijkman förändrade ekonomiska och sysselsättningsmässiga utsikterna för Stockholmsregionen – anser det vara rimligt och vettigt att fullfölja utflyttningen av statliga verk från Stockholm. Herr Wijkman har vidare frågat mig om jag är beredd att revidera min syn

på de kostnader som skattebetalarna kommer att åsamkas på grund av verksamflyttningen och om min reaktion på de enligt herr Wijkman uppenbara svårigheter som statens personalnämnd hittills haft när det gäller att ordna nya jobb i Stockholm för sådana tjänstemän som inte önskar flytta med sina verk.

Den fråga om sysselsättningen i Stockholmsregionen som herr Wijkman aktualiserar tog jag upp här i kammaren förra året vid debatten om den andra etappen av omlokaliseringen av statlig verksamhet. Jag redovisade då att omlokaliseringen av statliga verk inte skulle komma att medföra en minskning av antalet anställda i statlig förvaltning i Stockholm utan i stället en dämpning av den fortsatta expansionen av antalet statstjänstemän. Däremot har man kunnat avläsa en nedgång i den industriella aktiviteten i Stockholm, vilket för med sig risker för en alltmer renodlad och ensidig inriktning av verksamheten. Jag framhöll att den faran hade vi uppmärksammat. Staten stimulerar inte längre utflyttning av industriell verksamhet från Stockholm. En snabbare ökning av antalet statstjänstemän är ingen lösning på det balansproblemet. Riksdagen beslöt med stor majoritet förra året om fortsatt omlokalisering av statliga verk. Sedan dess har läget på denna punkt inte ändrats på sådant sätt att ett frånträddande av riksdagsbeslutet kan motiveras.

När det så gäller kostnaderna för omlokaliseringen kan vi nu beträffande byggnadsinvesteringarna göra en avstämning mot de beräkningar som gjordes av delegationen för omlokalisering av statlig verksamhet. Delegationens uppskattningar av investeringskostnaderna har visat sig realistiska när man jämför med de verkliga kostnaderna. Det kan vara av intresse att i detta sammanhang konstatera att en jämförelse mellan lokalkostnaderna i Storstockholmsområdet och dem vi får för omlokaliseringsverken visar avsevärda hyresbesparingar genom omlokaliseringen. Alternativet till omlokalisering hade varit nyförhyrningar och statliga byggprojekt i Storstockholm. Hyresberäkningar avseende nu pågående omlokaliseringsprojekt, för vilka säkra uppgifter om byggnadskostnader föreligger, visar lokalhyror på omkring 200 kronor per kvadratmeter lägenhetsyta, vilket klart understiger motsvarande hyreskostnader i Stockholm.

Sammantaget har inte heller i övrigt några sådana förändringar visat sig att jag har anledning att revidera min uppfattning i kostnadsfrågan.

I samband med debatten förra året om den fortsatta omlokaliseringen redovisade statsrådet Löfberg utförligt vad som görs och kommer att göras för att hjälpa dem som av olika skäl inte kan eller vill följa med till de nya orterna.

Statens personalnämnds uppgift i detta sammanhang är att se till att de tjänster som blir lediga vid myndigheter, som stannar kvar i Storstockholmsområdet, så långt möjligt utnyttjas vid omplacering av dem som inte önskar följa med sin anställningsmyndighet vid flyttningen. Enligt vad jag erfarit hade personalnämnden i september – nästan ett år före den första omfattande omlokaliseringsomgången – gjort 2 240

Nr 113

Tisdagen den
5 november 1974

---

*Ang. utflyttningen
av statliga verk från
Stockholm*

Tisdagen den
5 november 1974

*Ang. utflyttningen
av statliga verk från
Stockholm*

anvisningar, vilket lett till att nära 700 statstjänstemän omplacerats. Hur många som verkligen kommer att behöva omplaceras kan avgöras först närmare tidpunkten för flyttningarna. Erfarenheten visar att antalet flyttningsbenägna tenderar att öka ju närmare denna tidpunkt man kommer. Jag har ingen anledning att tro att vi då inte skall ha klarat av det som rimligen kan krävas i fråga om dem som valt att stanna i Stockholm.

Herr WIJKMAN (m):

Herr talman! Låt mig först tacka herr statsrådet Sträng för svaret på mina frågor.

Grundorsaken till att jag ånyo besvärar statsrådet och även kammaren med dessa problemkomplex är att jag vid början av året fick fram vissa nya fakta i sammanhanget vilka enligt mitt förmenande på ett avgörande sätt förändrar förutsättningarna för hela omlokaliseringen eller åtminstone borde göra det – även bland dem som tidigare stött och backat upp förslaget.

Jag avser för det första det nya läge som uppstått för Stockholmsregionen, för det andra svårigheterna för den personal som vill kvarstanna i Stockholm samt slutligen förnyade uppgifter om de verkliga kostnaderna i samband med omlokaliseringen. Dess värre tycks inte finansministern, att döma av svaret, ha tagit något vidare intryck av de uppgifter jag kom med.

Låt mig börja med situationen för Stockholmsregionen. Ännu i slutet av 1960-talet räknade man med snabb tillväxt av befolkning och även av antalet arbetstillfällen i den här regionen. Enligt Länsplanering 1967 trodde man på en total befolkning 1980 på 1 840 000 invånare, detta sedan folkräkningen varit kraftig under 1960-talet. Men redan något år senare fick man revidera ramarna, och i dag, sju år senare, räknar landstingets egna planerare, enligt färskas uträkningar, med en befolkning på 1 530 000 invånare – en nedjustering med över 300 000 personer, motsvarande ungefär Malmöregionens storlek.

I dag har regionen knappt 1,5 miljoner invånare. Det innebär alltså att ökningen fram till 1980 blir så låg som ungefär 30 000 personer. Ökningen beror då, enligt planerarna, uteslutande på ett födelseöverskott. I jämförelse med vad som gäller för de flesta andra regioner i landet är detta häpnadsväckande siffror. Stockholms län har också ett negativt flyttningsnetto i förhållande till det övriga landet sedan flera år.

Dessa siffror bör kanske räcka som en demonstration av att det knappast råder en dramatisk överhettning för närvarande i denna region.

Men, herr talman, viktigare än själva antalet människor i regionen är naturligtvis antalet arbetstillfällen. För att man skall kunna klara samma förvärvsfrekvens som i dag, dvs. för att man på ett rimligt sätt skall kunna ge arbete åt inom regionen födda ungdomar fram till 1980, krävs enligt länsstyrelsens senaste beräkningar – och de är från början av oktober – ett nytillskott på 40 000 arbetstillfällen fram till 1980. Då har man alltså kompenserat sig för bortfallet av knappt 10 000 tjänster i samband

med utlokaliseringen av statliga verk.

Enligt landstingets beräkningar kan man bara hoppas på ca 10 000 nya jobb under denna tid. Länsstyrelsen är något mer optimistisk; där räknar man med 16 000 nya arbetstillfällen. Men inom de bägge förvaltningarna drar man samma slutsats: antalet nya jobb understiger kraftigt den siffra som behövs för att klara samma förvärvsfrekvens som vi har i dag i Stockholm.

Man måste fråga sig: Vart tar alla nya ungdomar på arbetsmarknaden vägen? Vart skall de söka sig?

Nu säger herr Sträng i sitt svar att detta har ingenting med utflyttningen att göra. Men, herr statsråd, faktum är att utflyttningen berövar Stockholmsregionen – i första hand Stockholm och Solna – ca 10 000 arbetstillfällen. Och alla beräkningar visar att det kommer att saknas mellan 20 000 och 30 000 arbetstillfällen i regionen i slutet av 1970-talet. Nog måste det väl finnas ett samband mellan dessa siffror!

Dessutom – och det är det viktiga – är det tjänstemännens situation som så katastrofalt försämrats under de senaste åren här i Storstockholm. Andelen tjänstemän av det totala antalet arbetslösa i länet har ökat från 17 procent lågkonjunkturåret 1971 till 35 procent högkonjunkturåret 1974. Mätningarna är gjorda i juni månad respektive år. För augusti i år har andelen tjänstemän bland de arbetslösa i regionen ökat till över 40 procent. Och mot denna bakgrund vill herr Sträng endast tala om industrisysselsättningen!

Det finns många tjänstemän även inom industrin – det är jag medveten om. Därför är en fortsatt minskning av jobben inom denna sektor allvarlig även för tjänstemännen. Men ännu viktigare måste utvecklingen inom förvaltningen anses vara, och det är här som finansministern tydligen vägrar att ta intryck av prognoserna och av de konsekvenser som utlokaliseringen får.

Stockholms problem är inte slut med detta. Man talar utöver själva omlokaliseringen eller utflyttningen även om en s. k. multiplikatoreffekt. Det är ju inte bara den utflyttade som flyttar. Familjen följer i regel med, och långsiktigt räknar man även med en viss påverkan på service osv. Multiplikatorer på 4–5 anses av experterna inte överdrivna. Den långsiktiga effekten för Stockholmsregionen skulle alltså bli som om 40 000–50 000 människor flyttade ut, och detta har naturligtvis, herr talman, den allra största inverkan inte minst på kommunens ekonomi.

Det anförda visar hur allvarligt läget är inom Stockholmsregionen. Vi har ett relativt sett kraftigt nettoutflöde till övriga landet av människor i aktiv ålder. Antalet arbetstillfällen ökar långsamt, och vi räknar med en brist 1980 på mellan 20 000 och 30 000 jobb, något som i första hand kommer att gå ut över de ungdomar som successivt söker sig ut på marknaden.

När det gäller alla dessa problem måste utflyttningen av 10 000 stats-tjänstemän och deras familjer innebära ytterligare belastningar. Antalet jobb minskar, skatteunderlaget minskar, konsumtionen minskar – allt

Nr 113

Tisdagen den
5 november 1974

*Ang. utflyttningen
av statliga verk från
Stockholm*

Tisdagen den
5 november 1974

*Ang. utflyttningen
av statliga verk från
Stockholm*

i en region som de facto stagnerat under de senaste fem sex åren.

Finansministern kan väl inte mena att han inte har någon kommentar till denna utveckling. Låt mig precisera:

Hur skall jobben framöver klaras? Alla prognoser pekar på ett underskott på över 20 000 jobb.

Vilken kommentar har statsrådet till den dramatiska försämring i selsättningsläget som drabbat just tjänstemannagruppen?

Vill statsrådet verkligen påstå att omlokaliseringen som sådan inte spelar någon roll? Det stod ju i klartext i statsrådets svar.

Jag går så över till kostnadsproblemen. Som bekant redovisades inga som helst kalkyler vid beslutet om etapp 1. Vid etapp 2 hade högst schematiska beräkningar gjorts. Jag omnämnde i interpellationen vissa uppgifter från statens provningsanstalt. Där har man gjort egna kalkyler inför anslagsäskandena i samband med utflyttningen. Finansministern kommenterar inte med ett ord dessa kostnader, som vida överstiger de schablonberäkningar som redovisades förra året.

Provningsanstalten har helt nyligen gjort om dessa beräkningar inför sina äskanden för kommande budgetår, och följande uppges vara minimum om inte verksamheten helt skall äventyras:

1. Engångsutgifter vid flyttningen: 14 miljoner kronor eller ca 70 000 kronor per anställd. Det skall jämföras med schablonen 25 000 per anställd i förra årets proposition – en skillnad på sammanlagt ungefär 10 miljoner kronor för det här verket i engångskostnader.

2. Årlig fördyring åren närmast efter flyttningen: 5,6 miljoner eller utslaget per anställd 28 000 kronor. Det skall jämföras med propositionens bedömningar som gick ut på i genomsnitt 5 800 kronor per anställd – en skillnad på nära 4,5 miljoner kronor per år under ett antal år efter själva verksutflyttningen.

Vid samtal med andra verk som är på väg ut från Stockholm har det framkommit att kostnadsbilden är ungefär densamma, dvs. kostnaderna överstiger kraftigt de beräkningar som gjordes inför etapp 2. Dess värre är det – såvitt jag vet – ingen annan myndighet som lika detaljerat sökt beräkna konsekvenserna som just provningsanstalten. Men svart på vitt får vi naturligtvis den dag de tunga myndigheterna börjar flytta.

Hur kommenterar finansministern nu dessa nya siffror?

Till detaljsiffrorna för provningsanstalten kan för övrigt läggas beräkningar från en doktorsavhandling i Lund i våras. Där beräknades omlokaliseringen dra extrakostnader för telefon, resor och övertidsersättningar de första åren efter verkställandet på 300 000 kronor per vecka totalt för statsförvaltningen. Även här vore det behövligt med en kommentar.

Låt mig, herr talman, så sluta med att säga några ord om personalens situation. Herr Sträng andas tillförsikt i sitt svar. Han konstaterar att nära 700 av dem som anmält att de vill stanna har fått nya jobb. Men det är egentligen en *låg* siffra. Berörda tjänstemän på statens personalnämnd menar att man omöjligen kommer att kunna hjälpa alla som

vill stanna i Stockholm om inte en drastisk förändring i antalet lediga tjänster inställer sig. Inte minst gäller problemen personer med specialutbildningar – typ meteorologer, lantmätare eller flygtekniker – för vilka alternativa arbetsplatser utöver de verk där de tjänstgör och som skall flyttas ut knappast existerar.

Dessa 700, som alltså fått nya jobb, är resultatet av en verksamhet bland de ungefär 2 500 befattningshavare som hittills anmält sig till personalnämnden och begärt att slippa flytta med sina verk. Det är således endast en fjärdedel man klarat av. Det bådär inte gott för kommande år. Att personalnämnden ser allvarligt på läget framgick inte minst av generaldirektör Rosenblads brev, för ett drygt halvår sedan, till övriga statliga myndigheter, i vilket han uppmanade dessa att bättre söka hjälpa till att skaffa fram ersättningsjobb för omlokaliseringsgruppens "stannare".

I dag ser man mörkt på situationen inom personalnämnden. Referat i tidningarna de senaste dagarna och intervjuer med ledande personal vitsordar detta. Men finansministern verkar nöjd. Kontrasterna kunde inte vara klarare!

Låt mig till detta lägga några ytterligare aspekter. Även för dem som bestämt sig att flytta är situationen besvärlig. Det gäller inte minst bostadsfrågan. En sammanställning som gjorts inom personalnämnden visar på bl. a. följande problem:

1. För dem som äger äldre villor i Stockholm är det svårt att hitta köpare.
2. För dem som flyttar till t. ex. Norrköping, Uppsala, Jönköping eller Gävle kommer det att bli svårt att få tag på småhus – det säger kommunerna.

Detta gäller i än högre grad för Luleå, landets sannolikt mest expanderande region i dag. Där har enligt uppgift villapriserna tredubblats sedan slutet av 1960-talet, och värre lär det bli med tillkomsten av Stålverk 80.

3. Vissa tjänstemän kommer att få bo i s. k. övergångsbostäder de första åren i Norrköping. Kommunen hinner inte bygga ut tillräckligt till den stora flyttningsvåg som kommer 1975–1976.

4. Daghemsfrågan är ett stort problem på de flesta orter.

Herr talman! Jag skall inte gå längre in på de här detaljerna. Jag har inte kunnat ta upp alla aspekter man kan lägga på denna fråga. Vad jag nu önskar är en mer utförlig kommentar från statsrådet Sträng. Problemen i Stockholmsregionen erfordrar en kommentar, likaså frågan om totalkostnaderna för samhället. Sist men inte minst kräver personalen svar på väsentliga frågor – både de som vill stanna kvar och de som bestämt sig för att flytta.

Herr finansministern STRÄNG:

Herr talman! Jag brukar vara mycket kortfattad i mina svar. Den här gången var jag ovanligt utförlig i mitt skriftliga svar för att ge herr Wijk-

Tisdagen den
5 november 1974

*Ang. utflyttningen
av statliga verk från
Stockholm*

man de informationer jag ansåg vara erforderliga.

Herr Wijkman kommer med jämna mellanrum tillbaka till de här frågorna i riksdagen, och den diskussion vi för blir naturligtvis litet grand av en upprepning. När herr Wijkman uppmanar mig att kommentera situationen i Stockholm kan jag därför göra det mycket kort.

Det här huset har – visserligen under protester från herr Wijkman och hans partivänner, men i övrigt i stort samförstånd – beslutat att utlokaliseringen skall genomföras och även att regionalpolitiken skall inriktas på en starkare satsning på orter som ligger utanför Stockholm. Om vi sålunda i den regionalpolitik som riksdagen har beslutat sig för – på den punkten tror jag t. o. m. att herr Wijkman och hans partivänner var med oss andra – vill ha en expansion av landsorten blir det logiska resultatet att den tidigare expansionen av Stockholmsområdet kommer att stagnera.

Vi som har erfarenheter av 1950- och 1960-talen kunde konstatera den enorma expansion som då rådde i detta storstadsområde. Hälften av ökningen av rikets folkmängd låg här i Storstockholm. Den andra hälften låg i riket i övrigt. Jag är medveten om att kommunen till stor del levde i den uppfattningen att det här var något slags naturlag som skulle fortsätta. Man tänkte sig att utvecklingen skulle gå vidare i den angivna riktningen och planerade i långa stycken för detta, för att sedermera få uppleva att man hade planerat i fåvitsko.

Riksdagen har emellertid mycket enhälligt sagt att vi bör ha en annan inriktning av befolkningsrörelserna i vårt land. Till den ändan har vi godtagit en regionalpolitik och drivit en medveten lokaliseringspolitik som bl. a. inneburit att åtskilligt av den aktivitet som tidigare samlades i Stockholm nu på ett rimligt sätt har placerats på andra håll i landet.

Det är den enkla förklaringen. Om herr Wijkman i lugn och ro sätter sig och tänker igenom detta måste han säga sig att det är på det här sättet och att det naturligtvis inte kunde fortsätta i den riktning vi tidigare kunde avläsa när det gällde 1950- och 1960-talen.

Beträffande de olika avsnitten inom verksamheten i Stockholm har jag redan i mitt svar meddelat att problemet är att den industriella aktiviteten har tunnats ut här i storstaden. Det tror jag att man får räkna med också. Det verkar som om de privata företagen skulle ha större benägenhet att lokalisera sig till andra håll än själva storstaden – jag skall inte analysera eller kommentera detta närmare – och då får man här följaktligen kvar tjänstemannasektorn. Men tjänstemannasektorn omfattar inte bara de i staten anställda tjänstemännen. Vi har tjänstemän inom industrin, inom handeln och i den kommunala administrationen. Sjukvården är ett annat område där just tjänstemannainslaget är utomordentligt starkt, och det är ett område som staten inte lägger sig i och inte skall lägga sig i – det är andra krafter som styr utvecklingen där.

Herr Wijkman sätter upp ett finger och säger: Hur skall jobben klaras i Stockholmsregionen? Svaret är att de skall klaras på samma sätt som de klaras på andra håll i landet. Skillnaden är egentligen bara den att

problemet är litet nytt för Stockholm, medan det är decennier gammalt på åtskilliga håll i vårt land. Herr Wijkman har inte visat något intresse för det tidigare – det är möjligt att herr Wijkman satt på skolbänken och lärde sig saker och ting vid den tiden. Vi hörde i varje fall ingenting om problemet från herr Wijkman då. Nu har vi fattat beslut om regionalpolitik, lokaliseringspolitik och utlokalisering av statliga verk. En bastant majoritet av riksdagens ledamöter står bakom dessa beslut. Jag är övertygad om att de inte har ändrat sin uppfattning på dessa punkter.

Med all respekt för doktorsavhandlingar vill jag ändå säga att jag inte tror att det är så mycket till dokument att åberopa i en argumentation i dessa frågor.

När det gäller personalfrågan vill jag också erinra om att det inte bara är fråga om de 700 tjänster som blivit besatta. Statens personalnämnd utbjöd 2 240 tjänster, men det var bara 700 personer som accepterade de utbudna tjänsterna; man har naturligtvis vissa anspråk när det gäller tjänster, och det är väl mänskligt i och för sig. Men till herr Wijkmans jeremiad över att det går så dåligt med utflyttningen vill jag säga att det inte bara är personalnämndens fel: man offererade 2 240 nya tjänster och bara 700 blev besatta.

Så till frågan om kostnaderna. Jag skall mycket kort kommentera frågan om provningsanstalten. Provningsanstalten var ett ämbetsverk som var illa utrustat i många avseenden. Utrustningen svarade inte mot de krav som ställs på anstalten. Följaktligen skulle man ha blivit tvingad att göra åtskilliga dyrbara investeringar om anstalten legat kvar här i Stockholm. Jag har här en promemoria om det, och det är imponerande siffror som nämns. Nu får anstalten en ny skepnad, en helt annan och dyrbarare utrustning och därmed också möjligheter att på ett effektivare sätt hantera sitt ämbete. Det kostar pengar.

Rent allmänt kan jag säga om kostnaderna att jag nu fått besked från byggnadsstyrelsen om lokalhyrorna. Jag har också haft tillfälle att på platsen besöka de nyutlokaliserade verken; de har ännu inte flyttat ut personalmässigt, men byggnaderna börjar bli färdiga, och man har därför nu möjlighet att räkna fram vilka lokalhyror det kommer att röra sig om. Lokalhyrorna i Norrköping, Linköping och Gävle ligger på ca 200 kronor per kvadratmeter och under detta; man har kommit fram till hyror på 150, 160 och 175 kronor per kvadratmeter. De lokalhyror man skulle ha fått finna sig i om inte utflyttningen kommit till stånd utan man fått göra expansionen här i Stockholm är av helt annan storlek. För offentliga verk som i dessa dagar flyttar in i nya lokaler i centrala Stockholm ligger lokalhyrorna mellan 400 och 500 kronor per kvadratmeter – och närmare det senaste talet än det första. Man bygger följaktligen utmärkta lokaler för väsentligt mindre pengar på utlokaliserings-orterna.

Detta skall också vägas in när vi talar om kostnaderna, men det glömer herr Wijkman bort.

Herr Wijkman är ängslig över hur bostadsfrågan skall lösas för dem

Tisdagen den
5 november 1974

*Ang. utflyttningen
av statliga verk från
Stockholm*

som skall flytta ut och gör sig på den punkten skyldig till betydande överdrifter. Jag kan ta Norrköping som ett exempel – det framskymtade i herr Wijkmans inlägg. Även om man där skulle ha svårigheter att omedelbart leverera attraktiva tomter för villor och egna hem, har Norrköping i dag ett ganska stort antal lediga lägenheter i hyreshus. Jag tycker inte att det är så förskräckligt upprörande om någon som utlokaliseras får bo i ett hyreshus under en övergångstid, tills han fått en tomt till den villa som han i sista hand är ute efter.

Herr WIJGMAN (m):

Herr talman! Det är riktigt att jag satt på skolbänken väsentligt senare än herr Sträng – åtminstone i den traditionella skolan – men det hindrar inte att jag i dag kan ha uppfattningar både om den lokaliseringspolitik vi har bedrivit här i landet sedan ett tiotal år tillbaka och om den s. k. nya lokaliserings- eller regionalpolitik som utflyttningen är ett exempel på.

Herr statsrådet började med att säga att jag borde vara medveten om att det finns en stor majoritet i detta hus för utflyttningen och att det i stort sett bara var jag och mina partikamrater som hade några synpunkter på det här som avvek från majoritetens. Detta är inte riktigt. Folkpartiet begär uppskov – i stort sett hela dess grupp – med etapp 2, arbetarekommunen i Stockholm och arbetarekommunen i Stockholms län var mycket starkt kritiska till etapp 2, och det fanns kritiska röster även inom finansministerns eget parti långt innan den andra etappen beslutades.

Statsrådet säger vidare att det är ett logiskt resultat att det blev en stagnation i Stockholmsregionen när man beslutade om utflyttningen. Det är bara det, herr statsråd, att den stagnationen har vi kunnat se sedan 1969–1970, och utflyttningen har ju inte mer än precis kommit i gång. Stagnationen har alltså kommit betydligt tidigare, och detta tycker jag att statsrådet bör ha klart för sig.

Siffrorna var inte lika dramatiska 1970, 1971 och 1972, när vi första gången diskuterade utflyttningen. Då hade man ett kort perspektiv. Men nu börjar man få ett längre perspektiv – nu kan man se det över ungefär en och en halv konjunkturcykel – och då märker man att det inte bara är resultatet av en lågkonjunktur som speciellt skulle ha drabbat den här regionen utan att det faktiskt är en bestående trend som inger allvarlig oro. Gå upp till landshövding Hjalmar Mehr, en annan partibroder, och tala med honom! Han kommer att vitsorda att den här oron finns för hela regionen.

Hela kontentan av den debatt som drivits på moderat håll under de senaste åren har inneburit att vi varit mycket tveksamma och tvivlat på att detta var en rimlig och riktig regionalpolitisk satsning. Vi har tvivlat av många skäl. Vi har varit mycket osäkra på – och det tror jag att alla är fortfarande – vad effekten kommer att bli. Jag skall gärna erkänna att det är bra för vilken ort som helst i landet som har problem

med både skatteunderlaget och annat att få en myndighet serverad på ett fat. Men på lång sikt är det bättre att inte ha fått dit någon myndighet alls. Vi visste mycket litet om de här effekterna, och vad vi sade var att man med andra regionalpolitiska medel kanske skulle kunna uppnå bättre effekter. Och framför allt menade vi att det var orimligt att på det sättet köra över personalen och dessutom göra det utan ordentliga beräkningar.

Sedan säger herr Sträng: Doktorsavhandlingar är inte mycket att åberopa. Herr statsråd! Det finns inte så mycket underlag att åberopa, och jag menar att de schablonberäkningar över kostnader och annat som fanns i den här utredningen, där Pierre Vinde – om jag inte kommer ihåg fel – var chef för delegationen för decentralisering av statlig verksamhet, är sannerligen inte av någon högre nivå eller av en bättre kvalitet än de beräkningar som fanns i den nämnda doktorsavhandlingen av en herr Christer Persson. Absolut inte!

Statsrådet säger att jag skulle påstå att det var personalnämndens fel att inte mer än 700 hade blivit placerade. Jag har den största förståelse för personalnämndens situation och problem, och jag funderar verkligen på hur man skall kunna underlätta de problemen för att hjälpa till att ge alla "stannarna" – de som inte vill flytta ut – en rimlig chans att få ett alternativt jobb för att kunna uppfylla de löften som från majoriteten gavs vitt och brett här en gång, nämligen att man i största möjliga utsträckning skulle försöka bereda sysselsättning åt dem som inte ville följa med. Det är ju fortfarande stora procentandelar i åtskilliga verk, bara ett drygt år före flyttningen. Då säger statsrådet: Här har man anvisat 2 240. Men nu har jag tagit reda på hur det här gått till. Det är helt enkelt så att samma person kan ha fått 8–10 anvisningar. Det innebär alltså inte att 2 240 människor har fått en tjänst anvisad utan det är ett betydligt lägre antal som har "drabbats" av anvisningarna. Däremot har 2 500 människor i dag anmält sitt intresse för omflyttning, och ännu ett år innan den första stora vågen med mellan 3 000 och 4 000 människor skall ut har bara 700 fått ett jobb. Var och en förstår ju att det är en mycket kort tidsperiod för en enskild människa, ett hushåll, en familj att planera på. Jag menar att detta är ett exempel på hur orimlig hela utflyttningskarusellen har varit.

Fortfarande är flyttningsobenägenheten stor, framför allt hos befattningshavare med en allmän utbildning – de vet att de har något så när rimliga chanser att få ett alternativt jobb. Den är lägre i specialistbefattningarna; som meteorolog vet man t. ex. att man inte har något annat val än att gå till SMHI.

Herr statsråd! Jag har aldrig från denna talarstol framhävt framför allt lokalkostnaderna som argument mot omlokaliseringen. Det enda jag har sagt i det sammanhanget är att man möjligtvis kunde ha fått en annan tidsmässig fördelning av investeringarna. Jag är fullt medveten om att lokalkostnaderna blir lägre, och jag har inte tagit upp den frågan. Vill inte statsrådet kommentera de andra kostnaderna, kan jag inte göra myck-

Tisdagen den
5 november 1974

*Ang. utflyttningen
av statliga verk från
Stockholm*

et åt det, men det är alltså effektiviteten, resorna, dubbelbemanningarna etc. som är centrala för mig.

Till sist säger finansministern att bostäder finns i hyreslägenheter och att det väl inte skall vara så farligt att tvingas flytta in i en hyreslägenhet medan man väntar på sitt egna hem. Men har man ett eget hem i den här regionen sedan 8-10 år tillbaka tror jag att man upplever det som ett väldigt problem att först bryta upp från den miljön, att sedan tvingas flytta in i en lägenhet och att därpå gå och vänta planlöst år efter år på att få ett småhus, kanske till väsentligt högre kostnader.

Herr talman! Jag är medveten om att denna fråga har diskuterats många gånger. Jag anser för min del – och jag vet att många delar den uppfattningen – att de nya uppgifter som har kommit fram inte minst om Stockholmsregionens situation framöver, framför allt när det gäller tjänstemannaaarbetslösheten, egentligen kräver en revidering, ett nytt beslutsfattande i dessa frågor. Jag är tyvärr inte optimist i det sammanhanget.

Herr finansministern STRÄNG:

Herr talman! Bara några ord till.

Jag tycker att herr Wijkman överdriver så förskräckligt i sin argumentering. Den här beräkningen som han åberopade och som redovisades i riksdagen i samband med ett betänkande har hållit ganska väl. Efter det att den serverades har det hänt rätt mycket på kostnadssidan. Byggekostnaderna har stigit och det har andra kostnader också gjort. Den variation som finns i beräkningarna är inte i något avseende uppseendeväckande.

Herr Wijkman säger att han är överens med mig beträffande lokalfrågorna – men nu bygger ämbetsverken väsentligt mycket billigare i landsorten. Det är väl ett framsteg att herr Wijkman delar min uppfattning på den punkten. Det här är ju inte några små kostnader. Det är fråga om en nybyggnation av ämbetslokaler som ligger någonstans – om jag minns rätt – mellan 280 och 300 miljoner kronor och som följaktligen skulle vara det dubbla om man skulle ha byggt dem i centrala Stockholm. Det är ingen summa som ens en finansminister negligerar – det är en högst avgörande summa i det hela.

Herr Wijkman ger uttryck för sin indignation över en sådan omständighet som att en människa, som har bott i ett eget hem, under en övergångstid blir tvingad att bo i en hyreslägenhet i väntan på ett nytt eget hem och över att en tjänsteman blir erbjuden åtta olika platser men säger att "ingen passar mig". Jag tror att herr Wijkman borde välja andra exempel för sin indignation – då skulle det förmodligen vara litet lättare att respektera den.

Herr GUSTAVSSON i Alvesta (c):

Herr talman! Det är rätt intressant att lyssna till herr Wijkman, särskilt för den som kommer från ett avflyttningslän, där det från år 1880 till fram på 1960-talet varit en ständig folkminskning. Herr Wijkman sade

– om jag inte uppfattade honom fel – att det i Stockholm inte ser ut att bli större befolkningsökning än 30 000 personer fram till 1980. Han jämförde därvid med de prognoser som gjordes upp för några år sedan. Jag måste fråga: Trodde herr Wijkman verkligen på de prognoserna? Och reflekterade Ni aldrig över vilka konsekvenser de i så fall skulle ha medfört för andra delar av landet?

Det går inte att komma ifrån sambandet mellan en stark koncentration till Stockholmsområdet och de svårigheter som uppstår ute i landet. Jag har hört moderater ute i landet, bl. a. i mitt eget län, tala om värdet av lokaliseringspolitiken. Skall vi ha en regionalpolitik som gör det möjligt för olika delar av landet att utvecklas, måste det innebära en viss stagnation i storstadsområdena, även i Stockholmsområdet.

Här sägs att det behövs 40 000 nya jobb i denna region fram till 1980. Om man går ut till de olika länsstyrelserna och hör efter vilka problem de har när de jobbar med länsplanerna, så skall man finna att 40 000 är en liten siffra.

Jag tycker inte att det som inträffat i denna region innebär någon större dramatik. Det är i stället faktiskt så att Stockholmsregionen börjar komma i balans, något som också innebär att man får bättre balans ute i landet.

Vad är det som säger att de statliga verken absolut skall ligga i Stockholm? Den statliga verksamheten omfattar hela landet, och de beslut som fattas i det här huset skall väl syfta till att gagna hela landet. Jag har aldrig tillhört dem som trott att Stockholmsregionens och övriga storstadsregioners utveckling på 1960-talet var någonting ödesbestämt, utan jag trodde att denna utveckling gick att bryta och att det var nödvändigt att göra det. Jag är därför mycket förvånad över det resonemang som herr Wijkman här för. Om man vill ha en balans mellan de olika delarna av landet, kan man inte föra ett sådant resonemang.

Herr WIJKMAN (m):

Herr talman! Jag vill börja med herr Gustavsson i Alvesta och säga att det finns ett mellanting mellan en förväntad befolkningsökning under ett decennium på 300 000 personer och ett verkligt utfall på ungefär 30 000 personer. Jag tror inte att herr Gustavsson haft tillfälle att studera den här regionens speciella problem, men de som gjort det inser att ett län med en befolkning på 1,5 miljoner invånare, som ökar bara med det normala födelseöverskottet, ett län som samtidigt har en mycket sned åldersfördelning – vi har i denna region en mycket stor andel åldringar – får problem med skatteunderlaget och i många andra avseenden.

Jag har aldrig tillhört dem som ansett att Stockholm borde expandera och breda ut sig som en stor blaffa och dra åt sig sysselsättningstillfällen och människor från en stor del av Mellansverige. Men det finns alltså ett mellanting mellan en mycket hög nivå och en mycket låg, otillräcklig nivå. Det är den diskussionen jag för, herr Gustavsson – ingenting annat! Det är alltså den dramatiska nedskärningen av prognoserna som gör att

Tisdagen den
5 november 1974

*Ang. utflyttningen
av statliga verk från
Stockholm*

samtliga planerare i den här regionen funderar över – så det knakar – hur man i framtiden skall få debet och kredit att gå ihop och hur man skall kunna lösa problemen med sysselsättningen.

Herr Gustavsson bagatelliserar behovet av 40 000 nya jobb. Man har emellertid gjort mycket noggranna prognoser och gått ut till kommuner och statliga verk och frågat: Hur mycket kommer ni i era respektive förvaltningar att öka sysselsättningen i den här regionen? Man har även gått ut till näringslivet och försökt få fram bedömningar. Jag är medveten om att detta kan svänga, men som det ser ut i dag får man kanske fram 25 procent av de här jobben, resten är ett glapp som skall täckas, och redan nu har vi stor tjänstemannaarbetslöshet.

Jag vore väl, herr Gustavsson, en utomordentligt dålig representant i riksdagen för den här regionen om jag inte tog upp dessa problem utan enbart talade om Växjös problem. Det är riktigt att vi skall ha regional balans, men jag har hela tiden sagt att jag inte tror på den här utflyttningen som ett verksamt medel för att ge Växjöregionen och andra regioner en verkligt stabil grund att stå på. Utflyttningen kan innebära plus i kanten för vissa delar av landet, det skall inte förnekas. Men att detta totaliter skulle vara en framsynt regionalpolitik har jag svårt att inse.

Min nästa fråga är hur mycket mer herr Gustavsson vill flytta ut. Det finns ju fortfarande en del verk och myndigheter kvar här, om nu detta är en patentmedicin – ett Columbi ägg – för dessa problems lösning.

Jag visade inte någon indignation, herr statsråd, när jag talade om SPN och att anvisningarna i många fall drabbat samma person. Jag bara upplyste statsrådet om hur det låg till, för av statsrådets inlägg framgick att statsrådet trodde att detta hade gällt så många personer. Det var alltså ett antal anvisningar och de som fått 7–8 anvisningar har sannolikt i flertalet fall tagit ett av de anvisade jobben. Det tycker jag verkar rimligt att anta. Siffrorna visar bara balansen, 700 som har fått jobb kontra 2 500 som står i kö, och hur svårt SPN kommer att få det. Detta är ett problem som vi tillsammans, även vi som motsatte oss utlokaliseringen, självfallet måste försöka klara. Vi skall försöka uppfylla det löfte som statsmakterna gav att i rimligaste mån ge dem möjlighet att stanna som inte vill flytta med.

Till sist, herr statsråd: Vi borde vara överens på någon punkt. Jag håller med statsrådet i fråga om lokalerna. Jag har bara litet svårt att acceptera att det skulle bli 100 procents fördyring om lokalerna byggs i Stockholm jämfört med övriga delar av landet. Så stora skillnader har jag aldrig hört talas om förut. Att det är skillnad är jag väl medveten om.

Herr GUSTAVSSON i Alvesta (c):

Herr talman! Herr Wijkman säger att födelseöverskottet i Stockholmsregionen inte är tillräckligt utan att det måste ske en inflyttning från andra områden. Tror inte herr Wijkman att det då blir problem i andra

områden om inte dessa områden ens får behålla sitt födelseöverskott, områden som redan har drabbats hårt av en folkflyttning? Jag har inte bagatelliserat behovet av 40 000 jobb utan jag har ställt dem i relation till hur det ser ut i andra delar av landet.

Till slut vill jag fråga: Vilken målsättning har herr Wijkman och moderata samlingspartiet när det gäller regionalpolitiken?

Herr WIJKMAN (m):

Herr talman! Jag skall fatta mig mycket kort. Det är inte så att folk plötsligt utan orsak har slutat flytta in till Stockholm. Orsaken är naturligtvis att sysselsättningen har stagnerat mycket kraftigt. Grundproblemet för mig är inte hur många invånare som finns här utan att de som finns här och de som växer upp här – alltså de som utgör födelseöverskottet fram till 1980 – skall få jobb. Det är vad problemet i första hand gäller. Att vi därutöver har en stark snedbelastning i åldersfördelningen är ytterligare ett problem. Jag har inte totalsiffran för befolkningsutvecklingen fram till 1980 för landet som helhet i huvudet. Men den här regionen har i dag ett större nettoutflöde av folk i aktiv ålder än övriga landet, vilket skapar problem. Utlokaliseringen av 10 000 tjänstemannajobb, speciellt i ett läge där tjänstemannaarbetslösheten har en ständigt stigande kurva, lägger naturligtvis ytterligare problem på den tidigare bördan.

Herr talman! Förlåt mig, jag tror inte tiden räcker till. Vi skall inte besvara kammaren i dag med en principdeklaration om mitt partis inställning till regionalpolitiken. Vi lämnade en partimotion till årets riksdag där det står mycket om detta. Det går inte att lösa problemen med en utflyttning av statliga verk. Det krävs en mångfald åtgärder, det är herr Gustavsson medveten om.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 6 Om instruktioner för mötesverksamhet vid militära förband

Herr försvarsministern HOLMQVIST erhöll ordet för att besvara herr Björks i Gävle (c) den 16 oktober framställda interpellation, nr 114, och anförde:

Herr talman! Herr Björk i Gävle har frågat mig om jag är beredd att medverka till att klara instruktioner ges i fråga om mötesverksamhet vid militära förband.

Efter önskemål från bl. a. de politiska ungdomsförbunden och den värnpliktiga arbetsgruppen utfärdade jag den 28 juni i år bestämmelser om bl. a. mötesverksamhet vid militära förband. Enligt dessa bestämmelser skall lokal tillhandahållas ungdomsorganisation i omedelbar närhet av förbandet. Lokal får också upplätas inom förbandet i den mån

Nr 113

Tisdagen den
5 november 1974

*Om instruktioner för
mötesverksamhet
vid militära förband*

Tisdagen den
5 november 1974

*Om instruktioner för
mötesverksamhet
vid militära förband*

så kan ske med hänsyn till arbets- och lokalförhållanden. Förbandschef eller annan som denne utser anvisar lokal.

Tanken bakom bestämmelserna är att det lämpligaste lokalalternativet skall kunna väljas från fall till fall. Det avgörande skall inte vara om lokalen ligger inom eller utom förbandet, utan om den uppfyller kraven på rimligt gångavstånd och i övrigt är lämplig med hänsyn till de lokala förutsättningarna. Det innebär inte att lokal i första hand skall anvisas utanför förbandet.

De bestämmelser som nu utfärdats om mötesverksamhet, spridning av skrifter, affischering m. m. gäller på försök. Om avsikten med bestämmelserna, och som här relaterats vad gäller mötesverksamhet, inte förverkligas kommer bestämmelserna att ändras.

Herr BJÖRK i Gävle (c):

Herr talman! Jag ber först att få tacka statsrådet för ett snabbt svar.

Min interpellation var föranledd av den debatt som har uppstått efter det att försvarsministern förklarat sig beredd att på försök genomföra viss mötesverksamhet. Detta skedde efter önskemål från de politiska ungdomsförbunden samt efter krav som framfördes vid värnpliktskonferensen. Motivet var enligt försvarsministern att man skulle ge de demokratiska ungdomsförbunden möjlighet att på ett vanligt demokratiskt sätt ta upp den debatt som vissa grupper under anonymitetens täckmantel bedriver på förbanden.

Det som sedan hände var att överbefälhavaren i ett handbrev till förbandscheferna sade att "det är min bestämda uppfattning att lokaluppåtelse inom förbanden inte skall ske". Man har t. o. m. gått så långt att därest man inte kan finna en lokal i närheten av förbandet, skall detta förhållande anmälas till försvarsgrenschefen så att centrala åtgärder kan vidtas.

Jag är medveten om att en del är tveksamma till denna mötesverksamhet. Det är därför viktigt att slå fast att det inte får bli något motsatsförhållande mellan de värnpliktigas krav på medinflytande och den anställda personalens berättigade krav på ökad hänsyn till deras speciella arbetsförhållanden.

Det finns en risk att de bestämmelser som nu tillämpas och som innebär att man inte släpper in de politiska ungdomsförbunden på förbanden gynnar de grupper som ute i samhället inte har någon som helst förankring. Jag tror nämligen inte att man kan vara emot den form av propaganda som dessa grupper bedriver och samtidigt ställa de politiska ungdomsförbunden utanför kasernområdet. Ett sådant förhållande tror jag missgynnar de ungdomsförbund som vill föra en saklig debatt.

Jag tror också att vi har ett extra stort ansvar här, eftersom den allmänna rösträttsåldern snart kommer att sänkas ytterligare ett antal årsklasser. Därför bör det också ligga i samhällets intresse att stimulera en politisk debatt bland just de här åldersgrupperna.

I interpellationen har jag framhållit att denna reform inte får bli en

ren lokalfråga. Tyvärr har det kanske blivit så genom de begränsningar som skett på grund av de anvisningar som utfärdats. Man frågar sig naturligtvis, med den utformning som bestämmelserna nu fått, vad det egentligen är som är försöksverksamhet. Det enda nya man kan finna är att försvaret bekostar lokalhyran. Jag tycker dessutom att det är konstigt att man kan urvattna en reform på detta sätt, trots att försvarsministern verkar ha haft en klart positiv inställning till dessa frågor.

Jag vill därför slutligen fråga försvarsministern:

1. Vad är det egentligen som är nytt i den här verksamheten, med den utformning som den nu har fått ute på förbanden?
2. Anser försvarsministern att de anvisningar som förbandscheferna har fått till fullo överensstämmer med den uppfattning som försvarsministern har i den här frågan?

Herr försvarsministern HOLMQVIST:

Herr talman! Självfallet skall de bestämmelser gälla som är utfärdade. Även om överbefälhavaren skulle ha en annan mening – den må vara bestämd eller inte – skall de utfärdade bestämmelserna tillämpas. Överbefälhavaren har väl för sin del funnit att det skulle vara lämpligt att börja på ett vad han vill anse försiktigt sätt och undvika att få in verksamheten innanför kaserngrindarna.

Nu har det emellertid i många fall visat sig att de värnpliktiga föredragit att använda en lokal utanför förbandet. Ofta finns det soldathem som ligger i anslutning till regementet – men alltså inte innanför kaserngrindarna – där man kan erbjuda bättre lokaler än dem som kan ställas till förfogande inom kasernområdet och som ibland kan bestå av t. ex. en lektionssal uppe på vinden.

Jag betonar alltså att vad som är viktigt här är att de värnpliktiga som är politiskt intresserade skall ha möjlighet att ordna möten och kostnadsfritt få tillgång till lokal härför. Bestämmelserna är självfallet mycket diskuterade. Jag vet att det finns en hel del militär personal som frågar sig: Hur kommer detta att gå? Men jag liksom de politiska ungdomsförbunden har den bestämda meningen att vi bör, av många skäl, se till att de värnpliktiga kan föra en politisk debatt under en tid då de är tvingade att vistas på annan ort än hemorten. Nu gäller det bara att de politiska ungdomsförbunden och inte minst de som är representerade här i riksdagen verkligen ser till att man utnyttjar denna möjlighet att bedriva sådan mötesverksamhet som tydligen både herr Björk i Gävle och jag önskar skall komma till stånd.

I övrigt har jag inte någon kommentar att göra. Vi har utfärdat bestämmelserna på försök för att utröna hur sådan här verksamhet uppfattas. Bestämmelserna har därigenom inte fått den tvingande karaktär som definitivt utfärdade bestämmelser skulle ha fått. Jag tycker inte det är något fel att stå öppen för sådana här försök om det finns anledning att misstänka att ifrågasvarande mötesverksamhet inte skulle fungera på ett riktigt sätt. Jag är emellertid övertygad om att det kommer att bli

Tisdagen den
5 november 1974

*Om instruktioner för
mötesverksamhet
vid militära förband*

ett positivt resultat av den, och vi får väl anledning att följa upp det hela.

Skulle de här bestämmelserna inte leda till det avsedda resultatet får vi ju, som jag har sagt i mitt svar, återkomma till frågan.

Herr BJÖRK i Gävle (c):

Herr talman! Jag delar försvarsministerns åsikt att det vid många förband finns lokaler utanför de militära områdena som är både bättre och trivsammare än lokalerna innanför grindarna. Det har jag ju också påpekat i min interpellation.

Samtidigt vill jag tolka vad försvarsministern nu har anfört så att han är beredd att ompröva ifrågavarande bestämmelser om de inte får ett positivt utfall. Vi får väl hoppas att de politiska ungdomsförbunden försöker utnyttja de möjligheter som nu finns.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 7 Föredrogs, men bordlades åter justitieutskottets betänkanden nr 21, 24, 25 och 27-29.

§ 8 Interpellation nr 148 ang. inskränkningar i SJ:s verksamhet inom Kronobergs län

Ordet lämnades på begäran till

Herr GUSTAVSSON i Alvesta (c), som yttrade:

Herr talman! Statens järnvägar har genom Malmö trafikdistrikt den 29 oktober 1974 för kännedom meddelat sju kommuner i Kronobergs län att verket har för avsikt att med giltighet fr. o. m. den 1 juni 1975 företa avsevärda trafikförändringar vid 16 stationer. Innebörden i dessa förändringar är bl. a. att vagnslast- och/eller styckegodstrafiken läggs ned. De stationer som berörs är Grimslöv och Lidnäs i Alvesta kommun, Tjugosjö i Lessebo kommun, Hamneda i Ljunby kommun, Konga, Urs-hult och Väckelsång i Tingsryds kommun, Gemla, Ingelstad, Rottne och Åryd i Växjö kommun, Klavreström och Norrhult i Åseda kommun samt Diö, Eneyrda och Liatorp i Älmhults kommun.

Beslutet om nedläggningarna har inte föregåtts av överläggningar med vare sig länsstyrelsen, vederbörande kommun eller de anställda. Med hänsyn till de betydande negativa konsekvenser som blir följden såväl för befolkning och näringsliv som för de personer som är sysselsatta vid stationerna måste det betraktas som ett minimikrav att SJ i god tid informerar parterna och ger dessa möjligheter att inkomma med synpunkter.

Enligt min mening måste målsättningen vara att så långt möjligt bibehålla stationerna. Det finns anledning erinra om att trafikutskottet under våren 1974 framhöll att järnvägarna även i framtiden måste spela

en betydande roll för både gods- och persontransporter. Riksdagen anslöt sig till denna uppfattning. I det av riksdagen godkända betänkandet från trafikutskottet underströks vidare att uppkommande frågor om nedläggningar av järnvägar och indragningar av stationer bör ses i ett mera långsiktigt perspektiv. Det borde få ankomma på den trafikpolitiska utredningen att lägga fram förslag angående järnvägarnas framtida roll.

Med hänvisning till det anförda anhåller jag om kammarens medgivande att till herr kommunikationsministern ställa följande frågor:

Har statsrådet uppmärksammat att SJ utan att överlägga med länsstyrelsen, vederbörande kommuner eller berörd personal beslutat genomgripande inskränkningar i verksamheten vid 16 stationer i Kronobergs län?

Anser statsrådet ifrågakvarande åtgärder vara i överensstämmelse med de intentioner som riksdagen i våras gav uttryck åt?

Anser statsrådet att åtgärderna föregriper förestående ställningstaganden till den regionala trafikplaneringen?

Denna anhållan bordlades.

§ 9 Interpellation nr 149 om förbud mot amatörboxning

Ordet lämnades på begäran till

Herr SJÖHOLM (fp), som yttrade:

Herr talman! När riksdagen år 1969 genom att antaga propositionen 118 beslöt att den professionella boxningen skulle förbjudas skedde detta av tre skäl: de medicinska skadeverkningarna, boxningens förråande inverkan på publiken och de osunda ekonomiska intressen som ansågs göra sig gällande inom yrkesboxningen. Propositionen utgick från att den ogynnsamma inverkan boxning har på publiken i lika grad gällde amatör- och proffsboxning. I fråga om de medicinska skadeverkningarna fastslogs i regeringsförslaget att dessa är "allvarligare än man tidigare haft anledning räkna med". Skadorna inom yrkesboxningen bedömdes vara svårare än inom amatörboxningen, men om den senare uttalades att den "från medicinsk synpunkt inte längre kan godtas som sportgren i sin nuvarande form".

Amatörboxningen fick något som kan liknas vid en villkorlig frigivning. Villkoren bestod av sexton punkter, utformade av en nordisk medicinsk expertkommitté. Kommittén liksom den medicinska expertis som kom till tals i remissbehandlingen framhöll att "samtliga föreskrifter är betydelsefulla och att det bör vara ett minimikrav att de till fullo genomförs för att boxningen skall kunna tillåtas". Departementschefen förklarade sig kunna underlåta att "f. n." lägga fram förslag om förbud mot amatörboxning under förutsättning att de nämnda säkerhetsföreskrifterna följdes. Han tillade att "denna ståndpunkt bör dock omprövas om den nämnda förutsättningen inte uppfylls ---".

Det kan nu klart konstateras att amatörboxningen i vårt land inte på något som helst avgörande sätt förändrats sedan 1969. De uppställda säkerhetsföreskrifterna har i stort sett icke respekterats. Punkten 2 stadgar att det bör vara minst en veckas uppehåll mellan varje match. Det kan dokumenteras att boxare tävlat flera gånger i samma vecka och att boxare t. o. m. boxats två matcher samma kväll.

Det torde icke förekomma att boxare – enligt punkt 10 – avstängs "efter många hårda slag". Ej heller att boxare som "deltagit i ett stort antal hårda matcher (även under träning)" avstängs från allt vidare deltagande i tävlingsboxning (punkt 12). Ringgolvet har veterligen inte förändrats och så ej heller boxhandskarna eller boxningshjälmen (punkterna 13, 14 och 15). Det måhända allvarligaste avsteget från iakttagandet av de säkerhetsföreskrifter som enligt regeringsförslaget skulle utgöra förutsättningen för amatörboxningens tillåtlighet gäller punkten 1: "Den nedre åldersgränsen för tävlande bör höjas till minst 17 år för amatörer." Denna bestämmelse har direkt saboterats av Boxningsförbundet, som initierat s. k. knatteboxningar med deltagande av pojkar från 12 år och uppåt. För att kringgå bestämmelsen kallar man matcherna mellan dessa småpojkar uppvisningsmatcher.

Nu förhåller det sig dock ovedersägligen så att hjärnan inte reagerar annorlunda för slag mot huvudet för att slagväxlingen kallas uppvisning i stället för tävling – samma synpunkt skall givetvis läggas på slagväxling under träning. Att detta också varit departementschefens mening framgår klart av flera uttalanden i propositionen.

Det framgår som helt obestridligt att de förutsättningar som i dag föreligger enligt propositionen 118 år 1969 skulle inom regeringen aktualisera frågan om förbud mot amatörboxning.

Ytterligare ett par synpunkter skall anföras som motiv för att förbudet mot yrkesboxning också bör omfatta amatörversionen. Det främsta skälet för förbud mot den professionella boxningen var de medicinska skadeverkningarna. Det vill synas som om den medicinska expertisen i själva verket är relativt enig om uppfattningen att amatörboxningen är väl så farlig som yrkesboxningen. Det är inte slagens hårdhetsgrad som är avgörande för skadefrekvensen eller skadans mer eller mindre allvarliga karaktär. Antalet slag – även relativt lättare sådana – spelar en större roll. Att amatörboxare gemenligen boxas betydligt oftare än yrkesboxare kan inte med fog bestridas av någon. Amatörboxarens hjärna utsättes sålunda för större skaderisker än yrkesboxarens. (Detta betyder givetvis också att förbud mot proffsboxning är att inskrida på ett alltför sent stadium eftersom yrkesboxaren börjat sin karriär som amatör.)

Denna bedömning kommer till uttryck i flera av remissvaren på departementspromemorian 1969. Uppfattningen framföres också i en redaktionell artikel i den engelska tidskriften *Lancet* (10.11.1973), betraktad som världens mest ansedda läkartidning. Det framstår därför som en logisk oformlighet och en intellektuell fadäs att proffsboxningen är förbjuden under det att amatörboxningen understöds med statliga medel.

Det kanske främsta kriteriet på en god lagstiftning är otvivelaktigt att samma handling, oavsett av vem den utföres, bedöms lika i rättsligt avseende. Den lagstiftning vi nu har i fråga om boxning tillgodoser inte detta elementära krav. Om en yrkesboxare, eller en f. d. sådan, måttar slag i en boxningsring mot en motståndare förskyller han därigenom straff – böter eller fängelse. Om en amatörboxare gör exakt detsamma uppmuntras han genom stöd av skattemedel. Denna skillnad i den rättsliga bedömningen framstår som direkt anstötlig.

Boxningens tillskyndare uppger sig arbeta för att den s. k. knock-outen – den ene matchdeltagarens försättande i medvetslöst tillstånd helt inom reglernas ram – skall försvinna (de erkänner dock motvilligt att det är knock-outerna som drar publik till boxningsgalorna). Vissa medicinska experter har förordat att amatörboxningen skall tillåtas endast under förutsättning att slag mot huvudet förbjödes i reglerna. Detta skulle tillgodose boxningsledarnas uttryckta önskemål om eliminering av knock-outslagen utan att det väsentliga för boxningsutövningen i övrigt skulle påverkas eller förändras. Synpunkten har ett särskilt intresse på grund av det förhållandet att riksdagens kulturutskott i sitt betänkande nr 16 år 1974 synes uttala sympatier för en dylik förändring av boxningsreglerna – utskottets talesman vid debatten i kammaren den 30 oktober 1974 uraktlät dock att trots upprepade förfrågningar ge till känna någon mening på denna punkt.

Med åberopande av det anförda hemställer jag om riksdagens tillstånd att till herr justitieministern framställa följande frågor:

1. Anser statsrådet att förutsättningar för en omprövning av frågan om förbud mot amatörboxning nu föreligger i enlighet med vad som uttalades i propositionen 118 år 1969?

2. Om det är riktigt, som den medicinska expertisen konstaterat, att amatörboxning medicinskt sett är farligare än yrkesboxning, kan det då försvaras att den förra alltjämt är tillåten?

3. Bör samma handling, oavsett av vem den utföres, bedömas lika av rättsordningen?

4. Vill statsrådet verka för att – om amatörboxningen alltjämt skall vara tillåten – den förutsättningen för dess tillåtlighet införes att slag mot huvudet förklaras regelvidriga?

Denna anhållan bordlades.

§ 10 Anmäldes och bordlades Kungl. Maj:ts skrivelse och propositioner

Nr 131 med redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1973

Nr 156 med förslag om sänkning av sjömansskatten, m. m.

Nr 159 med förslag om ändrade regler för räntor enligt uppbördsförordningen (1953:272), m. m.

Nr 160 angående förlängd tillämpning av allmänna prisregleringslagen (1956:236)

Nr 113

Tisdagen den
5 november 1974

Nr 161 med förslag till lag om ändring i förordningen (1967:139) om obligatorisk statsplombering av utsädesvara och om växtförädlingsavgift

Nr 177 med förslag till lag om avsättning till särskild investeringsfond, m. m.

§ 11 Anmäldes och bordlades

Konstitutionsutskottets betänkanden

Nr 37 med anledning av motioner rörande förhållandet mellan kyrka och stat

Nr 38 med anledning av motion om lagstadgad rätt för församling att ombesörja begravingar

Nr 39 med anledning av motion om vidgad valbarhet till kyrkvårds-uppdrag

Nr 40 med anledning av motion om ändring av bestämmelserna rörande fördelningen på församlingar av antalet fullmäktige i kyrklig samfällighet

Nr 51 med anledning av motioner angående det statliga utredningsväsendet

Nr 52 med anledning av motion om förbud för politiskt parti att inneha ägarintressen i direktreklamföretag

Nr 53 med anledning av motion om slopande av sekretesskyddet för handlingar i besvärsmål rörande reklamskatt

Nr 54 med anledning av motion om förbud mot kollektivanslutning till politiskt parti

Nr 55 med anledning av motioner i vallagsfrågor

Justitieutskottets betänkanden

Nr 20 i anledning av motion om utdömande av skyddstillsyn m. m. jämte böter i vissa fall

Nr 22 i anledning av motion angående viss registerföring vid allmän underrätt

Nr 23 i anledning av motion om ändrad sammansättning av tingsrätt vid huvudförhandling i tvistemål

Nr 26 i anledning av motion om översyn av brottsbalkens bestämmelser om rån

§ 12 Anmäldes och bordlades motionen nr 1894 av herr *Fågelsbo* i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1974:150 angående riktlinjer för bostadspolitik m. m.

§ 13 Meddelande ang. enkla frågor

Nr 113

Tisdagen den
5 november 1974

Meddelades att följande enkla frågor framstälts, nämligen

den 4 november av

Nr 318 Herr *Andersson* i Lycksele (s) till herr bostadsministern angående remissbehandlingen av lägesrapport från utredningen rörande vattenkraftsutbyggnad i norra Norrland:

Avser statsrådet att genom remiss till berörda kommuner av lägesrapport från utredningen rörande vattenkraftsutbyggnad i norra Norrland – Vattenkraft och miljö 2 – bereda dessa möjlighet att ge synpunkter på bl. a. de avvägningsproblem som utredningen aktualiserar?

den 5 november av

Nr 319 Herr *Persson* i Heden (c) till herr kommunikationsministern angående inskränkningar i SJ:s verksamhet:

Anser statsrådet det vara tillfredsställande att statens järnvägar beslutat inskränka verksamheten vid ett betydande antal stationer innan den regionala trafikplaneringen avslutats?

Nr 320 Herr *Lundgren* (s) till herr kommunikationsministern angående restiden för pendelresenärer i Storstockholmsområdet:

Anser statsrådet det motiverat att restiden för pendelresenärer mellan Storstockholms ytterkommuner och Stockholm förkortas och kan i så fall exempelvis SL:s 50-kort tänkas bli gällande även för resor med SJ:s direktåg på sträckorna Märsta–Stockholm, Södertälje–Stockholm och Kungsängen–Stockholm?

Nr 321 Herr *Lundgren* (s) till herr kommunministern angående beslutanderätten vid inredning av församlingskyrkor:

Har riksantikvarieämbetet, domkapitel eller biskop möjligheter att stoppa att en av Svenska kyrkans församlingskyrkor, som är under uppförande, inreds med såväl dopfont som dopgrav?

§ 14 Kammaren åtskildes kl. 17.22.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert